

Sygn. akt I.Ca 340/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 sierpnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Cezary Olszewski
Sędziowie SO :	Elżbieta Iwona Cembrowicz, Alicja Wiśniewska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 24 sierpnia 2016 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa **P. O.**

przeciwko J. O.

o zwolnienie zajętego przedmiotu spod egzekucji (art. 841 kpc i art. 842 kpc)

na skutek apelacji powoda P. O. od wyroku Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 20 czerwca 2016 sygn. akt III RC 331/15

I.Zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I ten sposób że nadaje mu treść :

Zwalnia spod egzekucji ciągnik rolniczy URSUS C 330 o nr. rejestracyjnym (...) rok produkcji 1986, zajęty przez komornika Sądu Rejonowego w Suwałkach w dniu 25.08.2015r

II.Przyznaje od Skarbu Państwa (kasa Sądu Rejonowego w Suwałkach) na rzecz Adwokata T. G. - Kancelaria Adwokacka ul. (...) w S. kwotę 369 zł w tym 69 zł podatku VAT za pomoc prawną udzieloną z urzędu przed sądem II-giej instancji.

II.Odstępuje od obciążania pozwanej kosztami procesu należnymi stronie powodowej za postępowanie przed Sądem II – giej instancji.

SSO Cezary Olszewski SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Alicja Wiśniewska

Sygn. akt: I. Ca. 340/16

UZASADNIENIE

Powód P. O. wystąpił przeciwko J. O. z pozwem o zwolnienie od egzekucji ruchomości w postaci ciągnika rolniczego marki U. model C 330 o nr rejestracyjnym (...), rok produkcji 1986, zajętego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Suwałkach P. W. w dniu 25 sierpnia 2015 roku.

Uzasadniając swoje żądanie powód wskazał, że Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Suwałkach na wniosek pozwanej wszczął postępowanie egzekucyjne wobec jego ojca K. O.. Nadto podniósł, że na podstawie umowy darowizny z dnia 17 lipca 2013 roku dłużnik przekazał mu na własność przedmiotowy ciągnik, zaś w dniu 25 sierpnia 2015 roku komornik dokonał zajęcia przedmiotowego ciągnika.

Pozwana J. O. wnosila o oddalenie powództwa i uznania za bezskuteczną umowy darowizny przedmiotowego ciągnika zawartej w dniu 17 lipca 2013 roku. Wywodziła, że umowa darowizny jest fikcyjna i zmierza do tego, aby nie spłacać wierzyciela i zmniejszyć majątek dłużnika.

Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2016 r. wydanym w sprawie o sygn. akt: III. RC. 331/15 Sąd Rejonowy w Suwałkach III Wydział Rodzinny i Nieletnich oddalił powództwo (pkt I), odstąpił od obciążania powoda kosztami sądowymi (pkt II) i zasądził od Skarbu Państwa (kasy Sądu Rejonowego w Suwałkach) na rzecz adwokata T. G. kwotę 738,00 zł, w tym kwotę 138,00 zł należnego podatku VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (pkt III).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Dnia 22 listopada 2013 roku do kancelarii Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Suwałkach P. W. wpłynął wniosek egzekucyjny wierzycielki J. O. o wszczęcie egzekucji wobec dłużnika K. O., na podstawie prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 12 listopada 2013 roku w sprawie sygn. akt III RC 459/13, na mocy którego udzielono zabezpieczenia na czas trwania postępowania i zasądzono alimenty od dłużnika K. O. na rzecz wierzycielki J. O. w kwocie po 500 złotych miesięcznie wraz ze zmiennymi odsetkami ustawowymi, poczynając od dnia 15 października 2013 roku. Zawiadomienie o wszczęciu egzekucji dłużnik otrzymał w dniu 2 grudnia 2013 roku. W dniu 12 grudnia 2013 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Suwałkach P. W. przybył do miejsca zamieszkania dłużnika K. O. do miejscowości Ł. (...) gm. P. i w obecności jego syna M. O. dokonał zajęcia dwóch ciągników, w tym ciągnika rolniczego marki U. (...), numer rejestracyjny (...). Zawiadomienie o zajęciu przedmiotowych ruchomości dłużnik K. O. otrzymał w dniu 19 grudnia 2013 roku. W dniu 20 grudnia 2013 roku do kancelarii (...) stawił się dłużnik K. O. i złożył pismo, z treści którego wynikało, że przedmiotowy ciągnik stanowi własność jego syna P. O.. Zawiadomienie o zajęciu ruchomości P. O. otrzymał w dniu 30 grudnia 2013 roku. W dniu 23 grudnia 2013 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Suwałkach zawiesił postępowanie egzekucyjne. Postanowieniem z dnia 20 lutego 2014 roku Sąd Okręgowy w Suwałkach zmienił zaskarżone postanowienie w przedmiocie udzielenia zabezpieczenia i oddalił wniosek wierzycielki o udzielenie zabezpieczenia. W dniu 13 marca 2014 roku z kolei Komornik umorzył postępowanie egzekucyjne.

W dniu 8 lipca 2015 roku do Kancelarii (...) przy Sądzie Rejonowym w Suwałkach P. W. ponownie wpłynął wniosek egzekucyjny wierzycielki J. O. o wszczęcie egzekucji wobec dłużnika K. O. na podstawie tytułu wykonawczego Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 6 maja 2015 roku w sprawie sygn. akt I Ca 160/15, który zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 9 lutego 2015 roku w sprawie sygn. akt III RC 459/13 w ten sposób, że zasądził od dłużnika K. O. na rzecz wierzycielki J. O. alimenty w kwocie po 250 złotych miesięcznie wraz z ustawowymi odsetkami poczynając od dnia 9 lutego 2015 roku. W toku postępowania egzekucyjnego w dniu 3 sierpnia 2015 roku komornik uzyskał informację z Centralnej Ewidencji Pojazdów i Kierowców, iż dłużnik K. O. jest właścicielem ciągnika rolniczego marki U. (...) o numerze rejestracyjnym (...).

W dniu 25 sierpnia 2015 roku Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Suwałkach P. W. przybył do miejsca zamieszkania dłużnika K. O. w obecności funkcjonariuszy policji Posterunku Policji w F. i dokonał zajęcia ruchomości w postaci ciągnika rolniczego marki U., model C-330, o numerze rejestracyjnym (...), rok produkcji 1986. W trakcie czynności zajęcia dłużnik oświadczył, że nie posiada żadnego majątku, a przedmiotowy ciągnik stanowi własność jego syna, który przepisał na jego rzecz, lecz nie potrafił tego w żaden sposób udokumentować. Nadto stwierdził, że nie będzie płacił alimentów zasądzonych wyrokiem sądu. W trakcie spisывania protokołu zajęcia K. O. uregulował zadłużenie w wysokości 2.597,24 złotych. Zajęta ruchomość została pozostawiona pod dozorem K. O..

W dniu 31 sierpnia 2015 roku powód P. O. wniósł pozew o zwolnienie spod egzekucji przedmiotowego ciągnika wraz z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia roszczenia poprzez zawieszenie postępowania w sprawie egzekucyjnej w odniesieniu do ciągnika.

Sąd Rejonowy w Suwałkach postanowieniem z dnia 10 września 2015 roku udzielił zabezpieczenia roszczeniu powoda, w ten sposób, że zawiesił postępowanie w sprawie egzekucyjnej w części przedmiotowego ciągnika do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie.

W tak ustalonym stanie faktycznym na podstawie art. 841 § 1 k.p.c. Sąd Rejonowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie. Zdaniem tego Sądu, powód nie wykazał, że zajęcie ciągnika naruszyło jego prawa, pomimo iż wywodził swoje prawo własności do zajętego ciągnika rolniczego marki U. model C 330 o numerze rejestracyjnym (...) z umowy darowizny zawartej w dniu 17 lipca 2013 roku pomiędzy nim a jego ojcem K. O..

W ocenie Sądu Rejonowego, w świetle art. 83 § 1 k.c. umowa darowizny z dnia 17 lipca 2013 roku nosi znamiona umowy pozornej, a czynnością ukrytą było uniknięcie skutków zajęcia komorniczego. W tym kontekście Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że powód jest synem dłużnika, a więc osobą bliską i tym samym zainteresowaną, żeby dłużnik nie stracił posiadanego majątku, zważywszy, iż od samego początku nie miał on zamiaru płacenia alimentów, pomimo takich możliwości. Poza tym wyjaśnienia powoda oraz zeznania dłużnika złożone w postępowaniu są niespójne ze sobą oraz pozbawione logiki. Sąd Rejonowy swoje wątpliwości wyjaśnił tym, że skoro umowa darowizny została zawarta w dniu 17 lipca 2013 roku, zastanawiającym jest dlaczego, dopiero w dniu 20 grudnia 2013 roku - czego nie potrafił wyjaśnić powód - została zgłoszona do Urzędu Skarbowego w S.. Ponadto zgłoszenie umowy darowizny do Urzędu Skarbowego w S. nastąpiło dopiero po dokonaniu po raz pierwszy przez Komornika Sądowego zajęcia przedmiotowego ciągnika rolniczego w dniu 12 grudnia 2013 roku. Co istotne, dłużnik dopiero pismem z dnia 20 grudnia 2013 roku poinformował komornika, że zajęty ciągnik stanowi własność jego syna. Ponadto powód nie ujawnił swojego prawa do przedmiotowego ciągnika w dowodzie rejestracyjnym. Zgodnie z informatyczną ewidencją pojazdów przedmiotowy ciągnik był zarejestrowany na dłużnika. W dniu 12 października 2015 roku K. O. zgłosił zbycie pojazdu, przedkładając umowę darowizny z dnia 17.07.2013 roku. Powód P. O. nie wystąpił z wnioskiem o zarejestrowanie ciągnika. Nadto, z zeznań świadka P. W., wynika, że podczas pierwszego zajęcia, którego dokonał w obecności syna dłużnika M. O. w dniu 12 grudnia 2013 roku, nie padło oświadczenie, że przedmiotowy ciągnik stanowi własność osoby trzeciej. Ponadto zaskakującym jest dlaczego powód pomimo zajęcia mu w dniu 12 grudnia 2013 roku przez komornika dwóch ciągników nie podjął żadnej obrony swoich praw jako właściciel, zaś tłumaczenie, iż nie miał na to czasu jest nielogiczne i nie zasługuje na uwzględnienie. Uwadze Sądu Rejonowego, nie umknął również fakt, iż wcześniej bo w dniu 19 kwietnia 2012 roku dłużnik przeniósł w drodze darowizny na rzecz powoda własność gospodarstwa rolnego, jednak nie przeniósł własności przedmiotowej ruchomości, która przecież jest niezbędna do prowadzenia gospodarstwa rolnego. Ponadto, w piśmie procesowym z dnia 20 listopada 2015 roku powód stwierdził, że przedmiotowy ciągnik pozostaje w jego władaniu i on z niego korzysta. Podobnie na rozprawie w dniu 29 marca 2016 roku w jednym miejscu utrzymywał, że korzysta z tego ciągnika, podczas gdy w innym stwierdził, że sprzedał go w ubiegłym roku, co miało miejsce najprawdopodobniej w kwietniu 2015 roku, podczas gdy z przedstawionej umowy kupna-sprzedaży wynika, że do transakcji doszło w dniu 7 października 2015 roku. Oprócz tego, wyjaśnienia powoda oraz zeznania świadka K. O. w tym zakresie są niespójne ze sobą i prowadzą do wniosku, że powód nie miał pojęcia komu został sprzedany ciągnik, kiedy to miało miejsce i za jaką kwotę podczas gdy dłużnik znał szczegóły transakcji.

W świetle powyższych uwag, Sąd Rejonowy uznał, że nie doszło do przeniesienia własności zajętego ciągnika na rzecz powoda.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy rozstrzygnął w oparciu o przepis art. 102 k.p.c. i § 6 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu oraz § 21 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł powód P. O., zarzucając Sądowi Rejonowemu:

1) naruszenie przepisów prawa procesowego przez błędną wykładnię art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwala stwierdzić, że powód jest właścicielem ciągnika rolniczego marki URSUS model C-330 o nr rej. (...), a czynność prawna, tj. umowa darowizny z dnia 17 lipca 2013 r. nosi wszelkie znamiona umowy pozornej, ponieważ Sąd ocenił zeznania powoda i świadka K. O. jako niespójne i nielogiczne oraz wątpliwości Sądu budzi fakt nieprzerejestrowania maszyny rolniczej,

2) naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 83 § 1 k.c., art. 888 k.c., co skutkowało przyjęciem przez Sąd, iż zachodzą przesłanki do przyjęcia, iż umowa darowizny z dnia 17 lipca 2013 r. nosi znamiona umowy pozornej.

Mając na względzie powyższe, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację, pozwana J. O. wniosła o jej oddalenie oraz rozstrzygnięcie o kosztach procesu odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda podlegała uwzględnieniu.

Sąd Rejonowy przeprowadził postępowanie dowodowe w szerokim zakresie, jednakże dopuścił się uchybień w zakresie oceny zebranego materiału dowodowego, co skutkowało wyprowadzeniem nieprawidłowych wniosków końcowych.

W niniejszej sprawie powód – na podstawie art. 841 k.p.c. - domagał się zwolnienia spod egzekucji ciągnika rolniczego marki URSUS model C 330 o nr rej. (...) zajętego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Suwałkach P. W. w dniu 25 sierpnia 2015 r. w sprawie o sygn. akt: (...), podnosząc, że stanowi on jego własność na podstawie umowy darowizny zawartej w dniu 17 lipca 2013 r. pomiędzy nim a jego ojcem K. O..

Podstawą powództwa z art. 841 k.p.c. jest naruszenie praw osoby trzeciej w następstwie skierowania egzekucji do określonego przedmiotu (prawa). Naruszenie takie jest aktualne tylko wtedy, gdy wierzyciel egzekwujący nie ma prawa zaspokoić swojej wierzytelności z zajętego przedmiotu lub prawa (F. Z., Powództwo o zwolnienie od egzekucji, s. 79). W literaturze prawniczej przyjmuje się, że w drodze tego powództwa ochronie podlega prawo własności i współwłasności, użytkowanie wieczyste, użytkowanie ruchomości lub praw oraz spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu. Jego celem będzie więc ochrona praw podmiotowych osoby trzeciej, naruszonych w następstwie skierowania egzekucji. W rezultacie chodzi o naruszenie prawa materialnego, zwłaszcza prawa własności, mimo prawidłowego, zgodnego z przepisami procesowymi działania organu egzekucyjnego.

Legitymowana do wytoczenia powództwa ekscydencyjnego w rozumieniu art. 841 § 1 k.p.c. jest osoba trzecia. Osobą trzecią nie jest zaś osoba, która nie jest według tytułu wykonawczego dłużnikiem, ale przeciwko której, a nie dłużnikowi, wszczęta i prowadzona jest egzekucja (vide: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 października 1995 r., III CZP 143/95, Legalis nr 29569). Innymi słowy, jest to osoba, przeciwko której skierowano egzekucję, czyli która stała się dłużnikiem egzekwowanym, lecz nie jest dłużnikiem wymienionym w tytule wykonawczym.

W przedmiotowej sprawie powód wykazał, że przysługuje mu legitymacja do wytoczenia powództwa ekscydencyjnego w rozumieniu art. 841 § 1 k.p.c. w oparciu o umowę darowizny z dnia 17 lipca 2013 r. zawartą pomiędzy nim a jego ojcem K. O. (dłużnikiem pozwanej). Nie uchybił on też terminowi do jego wniesienia określonego w art. 841 § 3 k.p.c.

Oś sporu w niniejszej sprawie stanowiła jednak kwestia, czy powyższą umowę darowizny należy kwalifikować jako pozorną w rozumieniu 83 k.c. Pozorność umowy darowizny strona pozwana wywodziła z faktu, że zmierza ona do pomniejszenia majątku dłużnika K. O. i w konsekwencji uniemożliwienia skutecznego egzekwowania jej wierzytelności w postępowaniu egzekucyjnym.

Zdaniem Sądu Okręgowego, pozwana podnosząc zarzut pozorności oświadczenia woli, nie udowodniła, że czynnością ukrytą było uniknięcie skutków zajęcia komorniczego ciągnika rolniczego marki URSUS model C-330 o nr rej. (...). Zauważyć bowiem należy, że w niniejszej sprawie o pozorności umowy darowizny można by było mówić na gruncie art. 83 k.c. jedynie w kontekście gdyby w dacie jej zawarcia przysługiwała pozwanej wierzytelność względem K. O. i istniałaby obawa, że majątek dłużnika jest niewystarczający do zaspokojenia roszczeń wierzycielki, a strony umowy działały ze świadomością pokrzywdzenia wierzycielki.

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości, że powód P. O. i jego ojciec K. O. zawarli umowę darowizny dnia 17 lipca 2013 r. Fakt zawarcia tej umowy został zgłoszony w Urzędzie Skarbowym w S. dnia 20 grudnia 2013 r., a więc w terminie nieprzekraczającym 6 miesięcy od dnia powstania obowiązku podatkowego (vide: art. 4a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn). Poza sporem pozostaje również fakt, że w dacie zgłoszenia nabycia własności ciągnika rolniczego przez powoda P. O. w Urzędzie Skarbowym w S., jego ojciec K. O. nie posiadał względem pozwanej J. O. żadnych zaległych zobowiązań. Prowadzone postępowanie egzekucyjne przeciwko K. O. w sprawie o sygn. akt: (...), jakkolwiek zostało wszczęte na podstawie tytułu wykonawczego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w Suwałkach z dnia 12 listopada 2013 r. w sprawie o sygn. akt: III RC 459/13 wydanym w postępowaniu zabezpieczającym, na mocy którego zasądzono od K. O. na rzecz J. O. alimenty w kwocie po 500 zł miesięcznie, to jednak postanowienie to zostało zmienione na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 20 lutego 2014 r. w sprawie o sygn. akt: I. Cz. 424/13 w ten sposób, że oddalono wniosek J. O. o udzielenie zabezpieczenia. Konsekwencją powyższej sytuacji było umorzenie postępowania egzekucyjnego.

W powyższym stanie faktycznym, brak jest więc podstaw do kwestionowania skuteczności umowy darowizny. Wprawdzie obecnie w obrocie prawnym funkcjonuje tytuł wykonawczy względem K. O. w postaci prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 6 maja 2015 r. wydanego w sprawie I. Ca. 160/15, który stanowi podstawę egzekucji (...), jednak nie wpływa on na ocenę ważności czynności prawnej zawartej pomiędzy powodem a jego ojcem z dnia 17 lipca 2013 r. Nieuprawniony jest wniosek, aby oceniać ważność tej czynności prawnej w kontekście później powstałych zobowiązań, tak jak uczynił to Sąd Rejonowy.

Mając na względzie powyższe stwierdzić należy, że powód uprawniony był do żądania zwolnienia spod egzekucji ciągnika rolniczego marki URSUS model C 330 o nr rej. (...) zajętego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Suwałkach P. W. w dniu 25 sierpnia 2015 r. w sprawie o sygn. akt: (...)w świetle art. 841 k.p.c., albowiem wykazał, że jest jego właścicielem, zaś w dacie nabycia własności tego pojazdu, jego ojciec K. O. nie posiadał żadnych zaległości alimentacyjnych wobec pozwanej J. O..

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok, stosując art. 386 § 1 k.p.c.

Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (t. j. – Dz. U. z 2015 r., poz. 615 z późn. zm.) w zw. z § 2 w zw. z § 4 ust. 1 i 3 w zw. z § 16 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t. j. – Dz. U. z 2015 r., poz. 1801).

Mając zaś na względzie sytuację majątkową i osobistą pozwanej, Sąd Okręgowy na zasadzie art. 102 k.p.c. odstąpił od obciążania jej kosztami procesu należnymi stronie powodowej za postępowanie apelacyjne.

SSO Cezary Olszewski SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Alicja Wiśniewska